

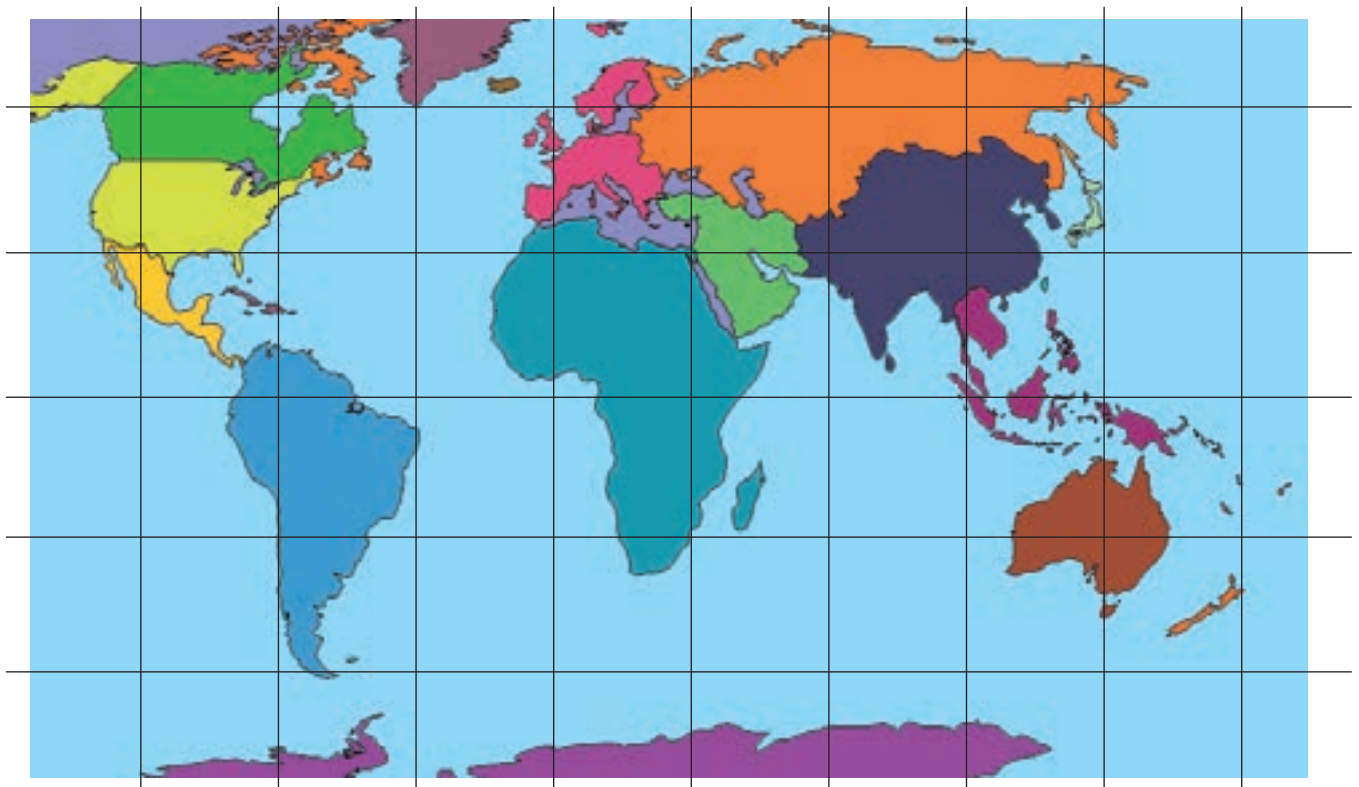
موقعیت ایران

موقعیت ریاضی

کلاس شما چند ردیف نیمکت دارد؟ چند ستون دارد؟ شما در کدام ردیف و ستون کلاس نشسته‌اید؟ فرض کنید پاسخ شما چند ردیف سوم ستون وسط (دوم) کلاس باشد. این پاسخ نشان‌دهنده موقعیت ریاضی شما در کلاس تان است. هر پدیده یا مکانی که می‌شناسیم دارای موقعیت ریاضی است، که این موقعیت فقط متعلق به آن پدیده است. کشور ایران هم دارای موقعیت ریاضی می‌باشد.

فعالیت

برای دست‌یابی به موقعیت ریاضی ایران از شکل کمک بگیرید. کشور ایران در بین کدام طول و عرض جغرافیایی قرار دارد؟

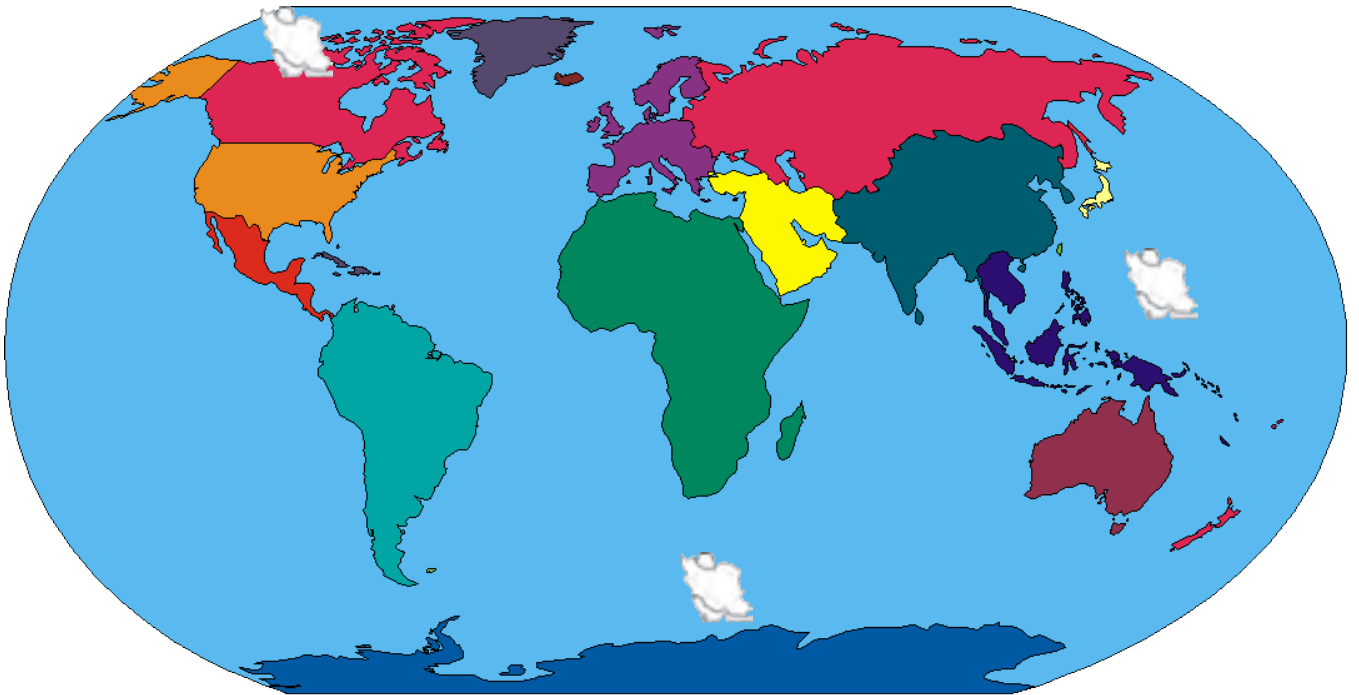
یاد آوری

طول و عرض جغرافیایی هر نقطه از زمین با استفاده از مدار استوا و نصف‌النهار مبدأ تعیین می‌شود.

اعداد به دست آمده نشان می‌دهد که ایران در جنوب منطقه معتدل نیمکره شمالی قرار دارد که به آن عرض جغرافیایی می‌گویند. همچنین ایران در نیمکره شرقی کره زمین قرار گرفته که به آن طول جغرافیایی ایران می‌گویند. با توجه به گستردگی ایران در عرض‌های جغرافیایی زیاد، کشور ما دارای آب‌وهوای متنوعی است؛ هرچند که ارتفاع از سطح دریا، جهت قرارگیری کوه‌ها و وزش بادهای دوری و نزدیکی به دریاها از عوامل دیگر این تنوع هستند.

فعالیت

فرض کنید قادر باشیم موقعیت جغرافیایی ایران را تغییر دهیم. با توجه به طول و عرض‌های جغرافیایی فرضی، شرایط آب‌وهوایی ایران را در سه حالت فوق بررسی کنید و موارد به دست آمده را با یکدیگر مقایسه نمایید. در هر گروه یکی از موقعیت‌های فرضی را با موقعیت واقعی ایران مقایسه کنید.

هر مکانی دارای دو موقعیت است که یکی از آنها موقعیت ریاضی یا مطلق آن مکان است.

محل دقیق یک پدیده یا مکان با توجه به طول و عرض جغرافیایی موقعیت مطلق یا ریاضی است.

موقعیت نسبی

برای آشنا شدن با نوع دیگری از موقعیت جغرافیایی به این سؤال پاسخ دهید. نسبت قرارگیری محل نشستن شما به میز معلم، تخته کلاس، در ورودی و پنجره‌های کلاستان چگونه است؟ اگر هر کدام از موارد داده شده، جابه‌جا شود بر روی شما تأثیر دارد؟ محل نشستن شما در کلاس نسبت به سایر پدیده‌ها موقعیت خاصی برای شما ایجاد کرده است که با سایر همکلاسی‌های شما متفاوت است. مکان نشستن شما نسبت به سایر پدیده‌های کلاس موقعیت نسبی شما در کلاس است. همه پدیده‌ها دارای موقعیت نسبی هستند، برای درک بهتر این مفهوم فرض کنید که رشته کوه زاگرس از شمال غربی به جنوب شرقی تغییر کرده و کشیدگی آن جهت شرقی - غربی پیدا کرده است، چه تغییراتی برای مناطق غربی و شرقی کشور ما به وجود می‌آید؟ آیا این تغییرات برای ما فرصت‌ها یا محدودیت‌هایی ایجاد می‌کند؟ پاسخ‌های خود را با سایر گروه‌ها مقایسه کنید.

عوامل و پدیده‌های طبیعی و انسانی بسیاری وجود دارد که می‌تواند شرایط متفاوتی برای مکان‌ها ایجاد کند. نسبت قرارگیری پدیده‌های طبیعی و انسانی با یک مکان تأثیر بسیاری بر روی آن مکان دارد. با مقایسه موارد داده شده چه عاملی را در شرایط به وجود آمده برای هر شهر مهم می‌دانید؟

نام شهر	ارتفاع (متر)	متوسط دمای سالانه	بارش (میلی‌متر)
دزفول	۱۴۳		۲۵۵
زنجان	۱۶۶۳		۳۱۸
زاهدان	۳۰۰		۲۹۱
سبزوار	۹۹۴		۱۵۲
شیراز	۱۵۰۵		۲۲۲
شهرکرد	۲۰۷۸		۲۸۵

فعالیت

با توجه به تصویر پدیده‌های انسانی به وجود آمده چه اثراتی بر پدیده‌های پیرامونی خود می‌توانند داشته باشند؟ در گروه خود گفت‌وگو کنید و نتایج را در اختیار سایر گروه‌ها قرار دهید.

آیا در استان محل زندگی خود پدیده انسانی می‌شناسید که در سال‌های اخیر به وجود آمده است، این پدیده چه تأثیری بر پدیده‌های اطراف خود داشته است؟

محل قرارگیری یک نقطه یا یک مکان نسبت به پدیده‌های طبیعی یا انسانی پیرامون خود موقعیت نسبی آن نقطه است.

منطقه‌ای که ایران در آن قرار دارد.

با توجه به دانسته‌های خود آیا به یاد می‌آورید که ایران در کجا واقع شده است؟
 منطقه‌ای که ایران در آن واقع است دارای ویژگی‌های طبیعی و انسانی خاص می‌باشد.
 به شکل و توجه کنید چه ویژگی‌های طبیعی برای ایران و سایر همسایه‌های آن می‌توان ذکر کرد؟ این کشورها دارای
 چه ویژگی‌های انسانی می‌باشند؟

۵۰ میلیون نفر ۱۰ میلیون نفر ۱ میلیون نفر

ایران از کشورهای مهم در منطقه جنوب غربی آسیا است. عوامل طبیعی و انسانی شرایط خاصی برای کشور ایران پدید آورده است. به اطلاعات داده شده توجه کنید تا شرایط و ویژگی‌های این کشور را در منطقه بشناسید.
 جدول زیر فقط جهت مطالعه و برای انجام فعالیت است.

نام کشور	وسعت (کیلومتر مربع)	جمعیت (میلیون نفر)	تولید نفت (به میلیون بشکه در روز)
ایران	۱۶۴۸۱۹۵	۷۹	۳۷
افغانستان	۶۵۲۸۶۴	۳۱	ندارد
ترکیه	۷۸۳۵۶۲	۷۷	ندارد
عربستان	۲۱۵۰۰۰۰	۲۸	۸۰
عراق	۴۳۷۰۷۲	۳۳	۲۴
امارات متحده عربی	۸۳۶۰۰	۱۰	۲۲
کویت	۱۷۸۲۰	۴	۲۲

فعالیت

با توجه به اطلاعات داده شده جدول زیر را کامل کنید تا با موقعیت ایران در منطقه جنوب غربی آسیا بیشتر آشنا شوید.

..... - ایران -	رتبه در وسعت
..... - بحرین -	رتبه در جمعیت
..... - عربستان -	رتبه در تولید نفت

.....

بریده روزنامه‌های زیر یک واقعیت موجود در منطقه جنوب غربی آسیا را در دهه‌های اخیر نشان می‌دهد. بریده روزنامه‌ها را مطالعه کنید، سپس برای این بخش عنوانی انتخاب کنید. با دوستان خود بر روی عنوان به تفاهم برسید و فقط یک عنوان را در کتاب درسی در جای نقطه چین بنویسید.

حضور ناوگان آمریکا
در خلیج فارس

تنگه‌های هرمز و باب‌المندب از مهمترین
تنگه‌های استراتژیک جهان هستند

ارتباط مستقیم بین داعش و
چاه‌های نفت خلیج فارس

خلیج فارس یکی از مناطق
مهم نفت خیز جهان هست

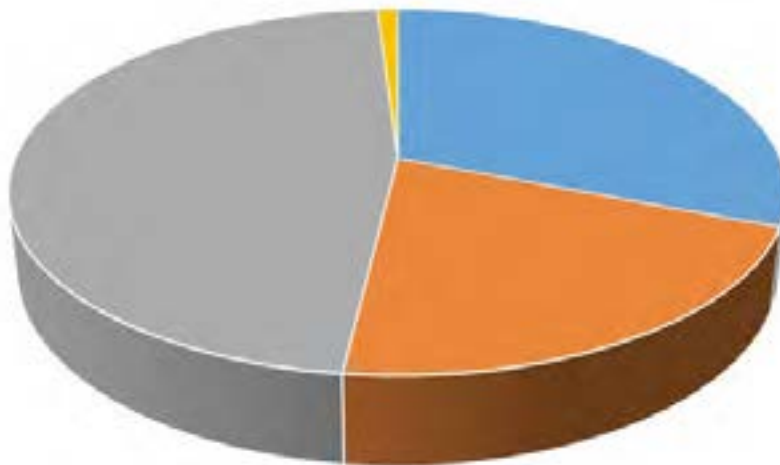
مسجد الاقصی در محاصره
نیروهای صهیونیست

فعالیت

درباره اقتدار ایران در منطقه جنوب غربی آسیا اطلاعاتی جمع‌آوری کنید سپس وضعیت و شرایط ایران را در یک گزارش به کلاس ارائه دهید.

مرزهای سیاسی

همان‌طور که می‌دانید مرزها از عوامل تعیین‌کننده حدود و مالکیت یک حکومت یا نظام سیاسی در هر کشور هستند، کشورها را از یکدیگر جدا و متمایز می‌کنند. ایران کشور وسیعی است که حدود ۸۷۳۱ کیلومتر مرزهای مشترک سیاسی با همسایگانش دارد. با استفاده از نقشه شماره..... و نمودار زیر چه نکته مهمی توجه شما را به خطوط مرزی ایران جلب می‌کند؟

- مرزهای خشکی
- مرزهای دریایی
- مرزهای رودخانه‌ای
- مرزهای دریاچه‌ای و باتلاقی

خطوط هوایی یکی از راه‌های دسترسی کشورها به سایر نقاط جهان است، اما تعدادی از کشورها به علت مجاورت با دریا و دریاچه‌ها امکان دسترسی به خطوط دریایی را دارند. کشور ما از جمله کشورهایی است که از طریق راه‌های آبی با کشورهای جهان در ارتباط است. راه‌های آبی امکان روابط بازرگانی را فراهم می‌کند. دسترسی به آب‌ها برای هر کشوری علاوه بر امکان ارتباط با سایر نقاط دستیابی به منابع غذایی و منابع معدنی و سوخت‌های فسیلی را نیز فراهم می‌کند.

تنگه هرمز آبراهه هلالی شکلی است که آب‌های آزاد اقیانوس هند و دریای عمان را به خلیج فارس متصل می‌کند. این تنگه به سبب اینکه دروازه خروجی نفت خلیج فارس است مهم‌ترین آبراهه استراتژیک و یکی از گذرگاه‌های تجاری مهم جهان است.

فعالیت

مرزهای آبی شمال و جنوب ایران چه مزیت‌هایی برای کشور ما به وجود آورده است؟ بایکدیگر گفت‌وگو کنید و نتایج گفت‌وگوهای خود را در کلاس ارائه کنید.

به اطلاعات داده شده توجه کنید. پس از مطالعه دقیق آنها چه مفهومی در ذهنتان تداعی می‌شود؟

دشت لوت از عجایب طبیعت به شمار می رود که دارای پدیده های بی نظیری است مانند : کلوت ها، گندم بریان و نبکا می باشد.

شکل کلوت های دشت لوت

خلیج فارس با طبیعت زیبا و جزایر بکر دارای پدیده های کم نظیر مانند جنگل حرا، گنبد های نمکی می باشد.

شکل ۹-۶- گردشگری در هرمزگان

دامنه‌های شمالی الوند به دلیل چشمه‌ساران فراوان، چشم‌اندازهای گل لاله در بهار، آب‌وهوای معتدل در تابستان، مناظر پر برف زمستان، مورد توجه کوهنوردان و طبیعت‌گردان و علاقمندان به ورزش‌های کوهستانی، بسیار جذاب و دیدنی است.

نکل ۵-۵- آبشار گنجانم در دامنه الوند (همدان)

استان گلستان به دلیل مساعدت آب‌وهوایی، ناهمواری، نوع خاک و بارش مناسب یکی از مهم‌ترین و باارزش‌ترین منابع تجدیدشونده جهان را در اختیار دارد. جنگل‌های پهن‌برگ استان از تنوع گونه‌ای بسیاری برخوردار است و یکی از مهم‌ترین و باارزش‌ترین جنگل‌های تجاری و صنعتی کشور محسوب می‌شود.

فعالیت

- ۱- با استفاده از کتاب استان‌شناسی موقعیت ریاضی و نسبی استان خود را مشخص کنید و تأثیر آنها را بر محل زندگی خود بنویسید.
- ۲- با کمک معلم و با استفاده از کتاب استان‌شناسی لیستی از تنوع طبیعی و انسانی استان خود تهیه کنید.